

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση»

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Το παρόν σ.ν. αποτελείται από δεκαέξι κεφάλαια. Μία ομάδα κεφαλαίων ρυθμίζει τις γενικές προϋποθέσεις του νομικού καθεστώτος των αλλοδαπών στην χώρα, ενώ μία δεύτερη ομάδα ρυθμίζει τα καθεστώτα ειδικών κατηγοριών αλλοδαπών.

2. Ως προς την πρώτη ομάδα: Το τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 5-9) ρυθμίζει τις γενικές προϋποθέσεις της εισόδου και παραμονής αλλοδαπών, ενώ το ενδέκατο κεφάλαιο (άρθρα 44-51) ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με τους περιορισμούς κίνησης και εγκατάστασης, ανάκλησης άδειας παραμονής, απέλασης και κράτησης, όπως και ζητήματα σχετικά με τους ανεπιθύμητος αλλοδαπούς. Στο δέκατο κεφάλαιο (άρθρα 41-43) ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των αλλοδαπών, ενώ στο δωδέκατο κεφάλαιο (άρθρα 52-57) ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την παράνομη είσοδο και έξοδο από την χώρα, ζητήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις υπηρεσιών, υπαλλήλων, μεταφορέων, εργοδοτών και ιδιωτών εν γένει σχετικά με τους αλλοδαπούς, όπως και οι σχετικές κυρώσεις σε περίπτωση παραβιάσεων των υποχρεώσεων αυτών. Το δέκατο τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 58-59) αφορά την σύσταση των αρμόδιων υπηρεσιών για ζητήματα αλλοδαπών, ενώ το δέκατο τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 60-66) ρυθμίζει ζητήματα πολιτογράφησης. Το έβδομο κεφάλαιο (άρθρα 28-33) ρυθμίζει ζητήματα οικογενειακής σύνδεσης.

3. Ως προς την δεύτερη ομάδα ρυθμίσεων: Το τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 10-18) ρυθμίζει την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών για λόγους σπουδών, το πέμπτο κεφάλαιο (άρθρα 19-24) ρυθμίζει το καθεστώς αλλοδαπών που παρέχουν εξαρτημένη εργασία, το έκτο κεφάλαιο (άρθρα 25-27) ρυθμίζει την είσοδο στην χώρα για την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριό-

2

τητας, το όγδοο κεφάλαιο (άρθρα 34-35) αφορά την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών καλλιτεχνών κέντρων διασκέδασης, το ένατο κεφάλαιο (άρθρα 36-40) αφορά την είσοδο και παραμονή των λοιπών κατηγοριών αλλοδαπών, συμπεριλαμβανομένης της εισόδου για ολιγοήμερη παραμονή.

4. Ως προς την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην χώρα, το σ.ν. δεν αφήνεται κατά ριζικό τρόπο του συστήματος που είχε εισαχθεί με τον ν. 1975/1991 περί του νομικού καθεστώτος των αλλοδαπών, ο οποίος εφαρμόζεται μέχρι σήμερα. Η πιο σημαντική αλλαγή είναι η μεταφορά των αρμοδιοτήτων για ζητήματα αλλοδαπών από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις. Επίσης προστίθενται ρυθμίσεις σχετικά με την πολιτογράφηση.

II. Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για παροχή εξαρτημένης εργασίας (άρθρα 19-24)

5. Με τις υπό ψήφιση διατάξεις τροποποιείται το νομικό καθεστώς εισόδου και παραμονής στη χώρα μας αλλοδαπών με σκοπό την παροχή εξαρτημένης εργασίας. Ειδικά ως προς την εξαρτημένη εργασία, προβλέπεται για πρώτη φορά ότι ο ΟΑΕΔ καταρτίζει έκθεση στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό και οι κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και περιφέρεια. Ορίζεται ότι για την κατάρτιση της έκθεσης «λαμβάνονται υπόψη το γενικότερο συμφέρον της Εθνικής Οικονομίας, η υπάρχουσα προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς, καθώς και η ζήτηση από τους εργοδότες». Η έκθεση αυτή, που εγκρίνεται από τον Υπουργό Εργασίας, διαβιβάζεται στις ελληνικές προξενικές αρχές και στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Οι ενδιαφερόμενοι αλλοδαποί υποβάλλουν αιτήσεις για εργασία προς τα ελληνικά προξενεία και προς τα Γραφεία Εύρεσης Εργασίας, τα οποία κοινοποιούν τις ονομαστικές καταστάσεις των αλλοδαπών στον ΟΑΕΔ και στα Γραφεία Εύρεσης Εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

6. Οι ενδιαφερόμενοι εργοδότες υποβάλλουν την σχετική αίτηση στην αρμόδια Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ζητώντας την κάλυψη θέσεως εργασίας, η οποία δεν μπορεί να παρασχεθεί από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στη χώρα μας. Εάν εγκριθεί η αίτηση αυτή από τον ΟΑΕΔ, ο εργοδότης επιλέγει, από τις καταστάσεις που έχουν συνταχθεί, τους αλλοδαπούς που επιθυμεί να προσλάβει και υποβάλει στο νομάρχη αίτηση για χορήγηση σ' αυτούς άδειας εργασίας. Ο νομάρχης χορηγεί αυτήν την άδεια, διάρκειας μέχρι ενός έτους, μετά από γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού και εν συνεχεία την διαβιβάζει στο ελληνικό προξενείο, προκειμένου να χορηγηθεί στον αλλοδαπό θεώρηση εισόδου, και την κοινοποιεί

στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης. Η θεώρηση εισόδου αυτή ισχύει για απασχόληση σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος εργασίας. Μετά την είσοδο στη χώρα μας του αλλοδαπού που έχει λάβει άδεια εργασίας, χορηγείται σ' αυτόν, μετά από σχετική διαδικασία, και άδεια παραμονής για όσο χρόνο ισχύει η κάρτα εργασίας.

7. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 21 ΣχΝ, η άδεια παραμονής χορηγείται «για την απασχόληση αυτή». Προκύπτει όμως το ερώτημα, υπό τη συγκεκριμένη διατύπωση της διατάξεως, εάν ως απασχόληση για την οποία χορηγείται η άδεια παραμονής νοείται γενικά η παροχή εξαρτημένης εργασίας ή το είδος της απασχόλησης του αλλοδαπού ή ακόμη ειδικότερα η απασχόληση στον συγκεκριμένο εργοδότη με το συγκεκριμένο είδος εργασίας. Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 19 ορίζεται βέβαια ότι «επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης», όμως η διάταξη αυτή αναφέρεται, κατ' αρχήν, μόνο στην είσοδο του αλλοδαπού και όχι στις προϋποθέσεις παραμονής του στη χώρα μετά τη λήψη της άδειας παραμονής. Η διευκρίνιση έχει σημασία στην περίπτωση που καταγγέλλεται η σύμβαση εργασίας, οπότε τίθεται το ερώτημα εάν ο αλλοδαπός μπορεί να συνάψει νομίμως σύμβαση εργασίας με άλλον εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας παραμονής.

8. Για λόγους αρτιότερης νομοτεχνικής διατύπωσης προτείνεται τέλος να αντικατασταθεί στην παράγραφο 9 του άρθρου 19 ΣχΝ ο όρος «άδεια εισόδου» με τον όρο «θεώρηση εισόδου», ο οποίος είναι ο όρος που χρησιμοποιείται στο άρθρο 5 ΣχΝ και στις υπόλοιπες διατάξεις του ΣχΝ προκειμένου να χαρακτηριστεί η διοικητική πράξη με την οποία επιτρέπεται η είσοδος του αλλοδαπού στη χώρα μας.

9. Ο εργοδότης πρέπει να παράσχει εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου τουλάχιστον με τριμηνιαίες αποδοχές ανειδίκευτου εργάτη για τις δαπάνες τρίμηνης διαβίωσης του αλλοδαπού στην Ελλάδα και για τις δαπάνες επαναπροώθησής του στην χώρα προέλευσης (άρθρο 19 σ.ν.). Άδεια εργασίας παρέχεται για ένα έτος και ανανεώνεται κατά περίπτωση. Μετά από δεκαετή παραμονή, ο αλλοδαπός μπορεί να λάβει άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας (άρθρο 22 σ.ν.). Με διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις θα προβλέπονται οι όροι άσκησης εποχιακής εργασίας για έξι συνολικά μήνες ανά έτος από αλλοδαπούς που βρίσκονται εκτός της επικράτειας (άρθρο 24 σ.ν.).

III. Είσοδος για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας (άρθρα 25-27 Σχ.Ν.)

10. Το σχέδιο νόμου προσδιορίζει και τους όρους εισόδου αλλοδαπού για

την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Η αίτηση υποβάλλεται στην προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού και διαβιβάζεται στην υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης που εδρεύει στην πρωτεύουσα του νομού όπου υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα, όπου ο αλλοδαπός προτίθεται να εγκατασταθεί και να ασκήσει την δραστηριότητα που επιθυμεί. Η υπηρεσία αυτή εξετάζει την σκοπιμότητα της άσκησης της συγκεκριμένης δραστηριότητας και παρέχει άδεια παραμονής για δύο έτη, ανανεούμενη επίσης ανά δύο έτη μέχρι την συμπλήρωση της εξαετίας. Πέραν των έξι ετών, η άδεια ανανεούται για τρία έτη, ενώ μετά την συμπλήρωση της δεκαετίας μπορεί να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας (άρθρα 25-27 σ.ν.).

11. Το άρθρο 25 παρ. 3 του νομοσχεδίου (θεώρηση εισόδου για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας) προβλέπει ότι η υποβολή αίτησης για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να συνοδεύεται μεταξύ άλλων και από *πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών*. Το πιστοποιητικό αυτό, ωστόσο, δεν απαιτείται προκειμένου για την υποβολή αίτησης χορήγησης άδειας εισόδου και παραμονής στις άλλες περιπτώσεις, όπως η παροχή εξαρτημένης εργασίας ή οι περιπτώσεις αλλοδαπών καλλιτεχνών, αθλητών, προπονητών κ.λπ.

IV. Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για οικογενειακή συνένωση (άρθρα 28-33 ΣχΝ)

12. Η ρύθμιση του άρθρου 28 παρ.1 του νομοσχεδίου ορίζει ότι αλλοδαπός που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα επί δύο τουλάχιστον έτη και έχει άδεια παραμονής μπορεί να ζητήσει την είσοδο και την εγκατάσταση στη χώρα μελών της οικογενείας του. Σημειωτέον, πάντως, το άρθρο 3 παρ.1α του σχεδίου Οδηγίας του Συμβουλίου [COM(2000) 624] για την οικογενειακή επανένωση που προβλέπει ένα έτος ως χρόνο νόμιμης διαμονής του αλλοδαπού στη χώρα προκειμένου να θεμελιώσει δικαίωμα υποβολής της σχετικής αίτησης.

13. Το άρθρο 28 παρ.2 του νομοσχεδίου ορίζει ως μέλη της οικογένειας που αλλοδαπού που εισέρχονται στη χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης, *τον σύζυγο, τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του, και τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του συζύγου του εφ' όσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας*.

14. Η διάταξη αυτή είναι ιδιαίτερα περιοριστική σε σχέση με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 παρ 2 της προαναφερθείσας Πρότασης Οδηγίας. Πιο συγκεκριμένα: το σχέδιο οδηγίας αρκείται στην αναφορά των *ανηλίκων τέκνων του αιτούντος την επανένωση αλλοδαπού, ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης* ως εγγάμων ή μη. Ορίζει ως μέλη καλυπτόμενα

από την οικογενειακή συνένωση τους ανιόντες του αιτούντος ή της συζύγου του, που συντηρούνται από αυτούς και οι οποίοι δεν διαθέτουν άλλη οικογενειακή υποστήριξη στη χώρα προέλευσης. Επίσης, καλύπτει την περίπτωση των άγαμων ενήλικων παιδιών του αιτούντος ή της συζύγου του, τα οποία δε μπορούν να καλύψουν αντικειμενικά τις ανάγκες τους εξ αιτίας προβλημάτων υγείας.

V. Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών καλλιτεχνών για απασχόληση σε κέντρα διασκέδασης (άρθρα 34 και 35 ΣχΝ)

15. Ιδιαίτερα ζητήματα προκύπτουν από το Κεφάλαιο Η του σ.ν. (άρθρα 34 και 35) σχετικά με την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών καλλιτεχνών για απασχόληση σε κέντρα διασκέδασης. Τα νομικά προβλήματα συνάπτονται με το πραγματικό γεγονός ότι στον χώρο αυτό συχνά παρουσιάζονται φαινόμενα εκμετάλλευσης εργαζομένων από παράνομα κυκλώματα διακίνησης πορνείας, σε συνδυασμό με τις διεθνείς ρυθμίσεις για την παροχή αποτελεσματικής προστασίας σε ευπαθείς κατηγορίες προσώπων (γυναίκες, παιδιά).

16. Με τις υπό ψήφιση διατάξεις καθορίζονται οι προϋποθέσεις απασχόλησης αλλοδαπών καλλιτεχνών ειδικά σε κέντρα διασκέδασης. Το άρθρο 34, παρ. 1 δεν ορίζει την έννοια του «καλλιτέχνη», στην περίπτωση της απασχόλησης του οποίου εφαρμόζεται η εν λόγω ειδική διαδικασία χορήγησης άδειας εργασίας και παραμονής. Δηλαδή δεν ορίζονται τα απαραίτητα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των εν λόγω προσώπων ούτε οι συγκεκριμένες υπηρεσίες και το είδος της καλλιτεχνικής εργασίας, το οποίο πρόκειται να προσφέρουν προκειμένου να χαρακτηρισθούν ως καλλιτέχνες.

17. Στο δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του άρθρου 34 σ.ν. ορίζεται ότι είναι δυνατόν με υπουργική απόφαση να καθορίζονται ως κέντρα διασκέδασης, προκειμένου να εφαρμοσθεί η εξαιρετική διαδικασία απασχόλησης αλλοδαπών, και άλλα κέντρα πέραν των όσων προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις. Κατά το άρθρο 43 Συντ. ο κύριος τρόπος άσκησης της νομοθετικής εξουσιοδότησεως είναι η έκδοση προεδρικών διαταγμάτων. «Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της Διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό» (εδ. β' της παρ. 2 του άρθρου 43 Συντ.). Τίθεται όμως εν προκειμένω ζήτημα προς εξέταση εάν τα θέματα που αναφέρονται στο εδ. 2 της παρ. 1 της υπό ψήφιση διατάξεως εμπίπτουν στην κατηγορία των ειδικότερων ή τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, ή μήπως πρέπει να προβλεφθεί ότι η σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση θα ασκείται με την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων (τα οποία, εκτός των άλλων, υπόκεινται και στην επεξεργασία του Συμβουλίου της Επικρατείας κατ' άρθρο 96 παρ. 1 δ' Συντ.). Σε κάθε περίπτωση, ο

Υπουργός μπορεί να διευρύνει, όχι όμως να περιορίσει, τον κύκλο των κέντρων που χαρακτηρίζονται ως «κέντρα διασκέδασης» από την ισχύουσα νομοθεσία. Σημειωτέον ότι η διεύρυνση αυτή γίνεται μόνον «για την εφαρμογή του παρόντος νόμου», δηλ. γιατί αποσκοπεί ειδικά στην διευκόλυνση της καλλιτεχνικής απασχόλησης αλλοδαπών.

18. Στην περίπτωση της απασχόλησης αλλοδαπών καλλιτεχνών σε κέντρα διασκέδασης ακολουθείται απλοποιημένη διαδικασία χορηγήσεως άδειας εργασίας: δεν προηγείται η αξιολόγηση από τον Ο.Α.Ε.Δ. των αναγκών απασχόλησης, αλλά υποβάλλεται απ' ευθείας αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, εν συνεχεία χορηγείται άδεια εργασίας από τον νομάρχη μετά από γνώμη της υπηρεσίας αλλοδαπών και μετανάστευσης, όπως και της οικείας αστυνομικής αρχής, διαβιβάζεται ή άδεια εργασίας στο προξενείο προκειμένου να χορηγηθεί θεώρηση εισόδου και τελικά χορηγείται άδεια παραμονής.

19. Με δεδομένους τους κινδύνους της δράσης διασυνοριακών κυκλωμάτων πορνείας και σωματεμπορίας στην ευρύτερη περιοχή μας (βλ. σχετικά την Έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης για το έτος 2000, σ. 46-47 και 181-184 της αγγλικής έκδοσης), το σ.ν. θα έπρεπε να προβλέπει περισσότερο ενισχυμένους μηχανισμούς εποπτείας της διασυνοριακής κίνησης καλλιτεχνών, ώστε να αποφευχθεί η ενδεχόμενη παραβίαση κανόνων του διεθνούς δικαίου (βλ. παρ. 23-25 της έκθεσης). Οι κίνδυνοι αυτοί θα μπορούσαν να περιορισθούν, νομοτεχνικά, με την ένταξη των ρυθμίσεων σχετικά με την εργασία των καλλιτεχνών στο πέμπτο κεφάλαιο σχετικά με την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών για παροχή εξαρτημένης εργασίας γενικά. Έτσι, ο ΟΑΕΔ θα είχε την δυνατότητα να προσδιορίσει τις ανάγκες σε υπηρεσίες θεάματος και ακροάματος, ούτως ώστε να καθορισθεί εκ των προτέρων ο αριθμός των θέσεων εργασίας που προορίζονται για αλλοδαπούς, αλλά και για εξαναγκάζονται οι εργοδότες να αιτιολογούν, γιατί οι συγκεκριμένες θέσεις εργασίας δεν μπορούν καλυφθούν από την ελληνική αγορά. Μία άλλη δυνατότητα θα ήταν να ρυθμίζονται τα σχετικά θέματα με διμερείς συμβάσεις, όπως προβλέπει το σ.ν. για την εποχιακή εργασία αλλοδαπών, με την οποία η εργασία των καλλιτεχνών παρουσιάζει πολλές ομοιότητες, λόγω ιδίως της βραχυπρόθεσμης παραμονής του αλλοδαπού στην χώρα. Με τις διμερείς συμβάσεις μάλιστα θα διευκολυνόταν ο έλεγχος των σχετικών δραστηριοτήτων μεσολάβησης στην χώρα προέλευσης του αλλοδαπού.

20. Στην περίπτωση απασχόλησης των καλλιτεχνών σε κέντρα διασκέδασης η άδεια εργασίας χορηγείται μόνον για χρονικό διάστημα μέχρι έξι μηνών, ενώ ορίζεται ρητά ότι δεν επιτρέπεται αλλαγή εργοδότη και είδους απασχόλησης (άρθρο 34, παρ. 4). Η άδεια παραμονής χορηγείται για το χρονικό διάστημα για το οποίο ο αλλοδαπός έχει λάβει άδεια εργασίας και δεν ανανεώνεται (άρθρο 35, παρ. 3). Επομένως, το δικαίωμα παραμονής του αλ-

λοδαπού καλλιτέχνη είναι επίσης έξι μήνες. Προκειμένου να αποφευχθεί η εκμετάλλευση των αλλοδαπών εργαζομένων, οι οποίοι τυχόν θα παραμείνουν παράνομα στην χώρα μετά το τέλος του εξαμήνου, από κυκλώματα πορνείας, θα ήταν ίσως σκόπιμο να προβλεφθεί έλεγχος της αναχώρησής τους μετά το πέρας του χρόνου της νόμιμης παρανομίας.

21. Σε προηγούμενη μορφή του σχεδίου νόμου προβλεπόταν ότι ο εργοδότης που θα επιθυμούσε να απασχολήσει αλλοδαπό εργαζόμενο, θα έπρεπε να καταθέσει εγγυητική επιστολή Τράπεζας ποσού ίσου προς τις τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, για την κάλυψη των αναγκών φαρμακευτικής περίθαλψης, διαβίωσης και επαναπροώθησης του αλλοδαπού στην χώρα του. Προβλεπόταν επίσης ότι οι εγγυητικές επιστολές αποδεσμεύονται μετά την λύση της σύμβασης και αφού ο ενδιαφερόμενος εργοδότης προσκομίσει στην Τράπεζα βεβαίωση της υπηρεσίας που δέχθηκε αρχικά τα δικαιολογητικά ότι δεν οφείλεται μισθός στον αλλοδαπό ή εισφορά σε ασφαλιστικό ταμείο και βεβαίωση της αρμόδιας Αστυνομικής Αρχής ότι ο αλλοδαπός αναχώρησε οριστικά από την χώρα.

22. Στο σ.ν. που υποβλήθηκε στη Βουλή τροποποίησε τις ανωτέρω ρυθμίσεις. Η εγγυητική επιστολή Τράπεζας καλύπτει μόνον τις δαπάνες επαναπροώθησης ή απέλασης του αλλοδαπού στην χώρα προέλευσης (άρθρο 34, παρ. 2 ζ), ενώ έχουν καταργηθεί οι όροι για την αποδέσμευση του ποσού. Επομένως, ούτε η αστυνομία, ούτε η νομαρχία έχουν πλέον αρμοδιότητα να διαπιστώσουν, κατά πόσον ο καλλιτέχνης έχει αναχωρήσει από την χώρα.

23. Συναφώς προς τα ανωτέρω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι υφίσταται μία σειρά ρυθμίσεων αυξημένης τυπικής ισχύος για τον αυστηρό έλεγχο της μετανάστευσης γυναικών και παιδιών και την αποτελεσματική προστασία τους από τα κυκλώματα σωματεμπορίας, που αποτελεί και διακηρυγμένο στόχο της διεθνούς κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο 2 της διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης του 1933 περί καταστολής της σωματεμπορίας γυναικών (κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον α.ν. 360/1936, ΦΕΚ Α 233/18.06.1937) προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη «των οποίων η ισχύουσα νομοθεσία δεν θα είναι επαρκής δια την καταστολήν των προβλεπομένων (...) παραβάσεων, υποχρεούνται να λάβωσι τα αναγκαία μέτρα προς τιμωρίαν των παραβάσεων τούτων αναλόγως της σοβαρότητός των». Επίσης, η διεθνής Σύμβαση του 1921 περί καταστολής της σωματεμπορίας γυναικών και παιδιών (κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν.δ. της 20.10.1922 (ΦΕΚ Α, 220/3.11.1922) προβλέπει την εποπτεία των πρακτορείων και γραφείων εξεύρεσης εργασίας, για να διασφαλίσουν την προστασία των γυναικών και παιδιών που ζητούν εργασία σε άλλες χώρες, ενώ προβλέπεται και η λήψη των διοικητικών και νομοθετικών μέτρων για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας γυναικών και παιδιών που μεταναστεύουν.

24. Στην απόφαση Α κατά *Ηνωμένου Βασιλείου* (100/1997/884/1096) της

23.09.1998, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι τα άτομα που βρίσκονται υπό την δικαιοδοσία τους δεν θα υφίστανται απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, συμπεριλαμβανομένης της κακομεταχείρισης από ιδιώτες. Ιδίως ευπαθείς κατηγορίες προσώπων, συμπεριλαμβανομένων παιδιών ή γυναικών, έχουν δικαίωμα σε προστασία από το κράτος, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής αποτροπής των παραβιάσεων της προσωπικής τους ακεραιότητας.

25. Οι ρυθμίσεις του σ.ν. σχετικά με την απασχόληση αλλοδαπών καλλιτεχνών εμφανίζουν ορισμένα κενά και παραλείψεις που αφορούν στον αποτελεσματικό έλεγχο της πραγματικής άσκησης του καλλιτεχνικού επαγγέλματος σε συνδυασμό με την απουσία του ελέγχου, από τις αστυνομικές αρχές, της αναχώρησης του καλλιτέχνη από την χώρα, μετά την λήξη της άδειας παραμονής του. Θέτουν έτσι σε αμφιβολία τον αποτελεσματικό έλεγχο της παράνομης διακίνησης προσώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ζητήματα εναρμόνισης με το διεθνές δίκαιο. Μάλιστα θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι η αναποτελεσματικότητα της ποινικής καταστολής στο εν λόγω πεδίο περιορίζει συνολικά την δυνατότητα του κράτους να ελέγξει τις δραστηριότητες αυτές. Σημειωτέον ότι οι ρυθμίσεις του σ.ν. σχετικά με την απέλαση δεν προβλέπουν την παραμονή των θυμάτων των σωματεμπόρων στην Ελλάδα μέχρι την αμετάκλητη ή, τουλάχιστον, τελεσίδικη εκδίκαση των σχετικών ποινικών υποθέσεων, στις οποίες είναι μάρτυρες. Η απέλαση των αλλοδαπών μαρτύρων καθιστά επομένως εξαιρετικά δυσχερή την καταδίκη των υπευθύνων και άρα και την ενεργοποίηση του διοικητικού μηχανισμού κυρώσεων.

VI. Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για άλλους λόγους (άρθρα 36 - 40 ΣχΝ)

26. Το άρθρο 39 παρ. 4 εδ. β του υπό εξέταση νομοσχεδίου προβλέπει τις περιπτώσεις «προσωρινής προστασίας». Το θέμα αυτό προβλέπεται επίσης από την παρ. 6 του άρθρου 25 του νόμου 1975/1991 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 του νόμου 2452/1996 «ρύθμιση θεμάτων προσφύγων κατά τροποποίηση των διατάξεων του ν.1975/1991». Το άρθρο 25 του νόμου 1975/1991, όπως τροποποιήθηκε, δεν καταργείται από το συγκεκριμένο νομοσχέδιο επειδή αφορά θέματα προσφύγων.

27. Η εν λόγω διάταξη του ν.1975/91 προβλέπει την «έκδοση κοινής Υπουργικής Απόφασης για τον καθορισμό του ειδικού καθεστώτος προσωρινής προστασίας συγκεκριμένης κατηγορίας αλλοδαπών που καταφεύγουν στο Ελληνικό έδαφος για λόγους ανωτέρας βίας. Με την ίδια απόφαση κα-

θορίζονται οι όροι και η διαδικασία υποδοχής των εν λόγω ατόμων ως και η παροχή σε αυτά ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης ή αλ-
λης βοήθειας προς κάλυψη των άμεσων βιοτικών αναγκών τους». Παρατη-
ρείται, συνεπώς, η παράλληλη ισχύς δύο διατάξεων που σε ορισμένα σημεία
αλληλοεπικαλύπτονται.

28. Τέλος, για τη νομοθετική ρύθμιση του καθεστώτος προσωρινής προ-
στασίας θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι διατάξεις του σχεδίου Οδηγίας
για την προσωρινή προστασία [COM(2000) 303].

VII. Διοικητική απέλαση (άρθρο 46 ΣΧΝ)

29. Το άρθρο 46 παρ.2 του νομοσχεδίου ορίζει προθεσμία «τουλάχιστον
24 ωρών» για την υποβολή αντιρρήσεων στην απόφαση απέλασης του αλ-
λοδαπού η οποία διατάσσεται από τον αρμόδιο Αστυνομικό Διευθυντή. Το
έβδομο Πρωτόκολλο στην ΕΣΔΑ, που επικυρώθηκε από την Ελλάδα την
29.10.1987, προβλέπει στο άρθρο 1 το δικαίωμα του αλλοδαπού να προβάλ-
λει αντιρρήσεις κατά της απέλασης. Το δικαίωμα αυτό, που είναι διακριτό
από εκείνο της επανεξέτασης της απόφασης, δυσχερώς μπορεί να ενεργο-
ποιηθεί μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, που είναι εξαιρετικά περιοριστική.
Εν προκειμένω πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αναμενόμενες γλωσσικές δυ-
σχέρειες που αντιμετωπίζει ο αλλοδαπός, όπως και το αναγκαίο περιθώριο
χρόνου για να ζητήσει συμβουλή από δικηγόρο ή άλλο κατάλληλο φορέα.

30. Η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου προβλέπει την έκδοση κοινής
Υπουργικής Απόφασης για τον καθορισμό της διαδικασίας διοικητικής απέ-
λασης. Στη συνέχεια, ορίζεται, ότι με την ίδια κοινή απόφαση θα καθορίζε-
ται και η ειδικότερη διαδικασία για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης
που διατάσσονται με αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων.

VIII. Υποχρεώσεις υπηρεσιών, υπαλλήλων και συμβολαιογράφων

31. Κατά το άρθρο 53 παρ. 1 σ.ν., οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρό-
σωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί
και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης
υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς που δεν
έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, ή εν γένει δεν αποδεικνύουν
ότι παραμένουν νόμιμα στην χώρα. Εξαιρούνται νοσοκομεία, θεραπευτήρια
και κλινικές, όταν οι αλλοδαποί εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία. Προς
την ίδια κατεύθυνση κινείται και το άρθρο 54, που υποχρεώνει τους συμβο-
λαιογράφους να μην συνάπτουν πράξεις με αλλοδαπούς, χωρίς να διαπι-
στώσουν ότι αυτοί έχουν άδεια εισόδου ή άδεια παραμονής στην χώρα.

32. Οι ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες αποτελούν την σύγχρονη παραλλαγή

του άρθρου 31 παρ. 2 του ν. 1975/1991, που είχε υποστεί εντονότατη κριτική, δημιουργούν τον κίνδυνο παραβιάσεων ατομικών δικαιωμάτων των αλλοδαπών που δεν έχουν άδεια νόμιμης παραμονής στην χώρα, διότι είναι δυνατόν να τους αποστερήσουν από θεμελιώδεις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. Πρέπει εν προκειμένω να σημειωθεί ότι οι κανόνες του διεθνούς δικαίου, κυρίως δε της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ν.δ. 53/1974, ΦΕΚ Α, 256) και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ν. 2462/1997, ΦΕΚ Α, 25), αναγνωρίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό την δικαιοδοσία των συμβαλλομένων κρατών, δηλ. ημεδαπών, αλλά και σε αλλοδαπών που διαμένουν είτε νομίμως είτε παρανόμως στην επικράτεια του συμβαλλόμενου μέρους (βλ. σχετ. άρθρα 1 και 14 της ΕΣΔΑ, 2 και 26 του Διεθνούς Συμφώνου). Είναι εν προκειμένω χαρακτηριστική η διατύπωση του Γενικού Σχολίου (General Comment) υπ' αριθ. 15 του Διεθνούς Συμφώνου, κατά το οποίο τα δικαιώματα του Συμφώνου αναγνωρίζονται σε όλα τα άτομα, χωρίς διάκριση για λόγους αμοιβαιότητας, εθνικότητας ή ανιθαγένειας. Εξαιρέσεις προβλέπονται κατ' αρχήν μόνον για τα πολιτικά δικαιώματα, που ασκούνται από τους πολίτες των συμβαλλομένων κρατών (άρθρο 16 ΕΣΔΑ, άρθρο 25 Διεθνούς Συμφώνου). Επομένως η άρνηση, για παράδειγμα, της παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (ύδρευσης, ηλεκτρισμού, τηλεφωνικής σύνδεσης, παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών) ή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε αλλοδαπούς που δεν μπορούν να αποδείξουν την νόμιμη παραμονή τους στην Ελλάδα, θα οδηγούσε σε παραβίαση της απαγόρευσης της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης που προβλέπουν τόσο η ΕΣΔΑ (άρθρο 3), όσο και το Διεθνές Σύμφωνο (άρθρο 7).

ΙΧ. Οι μεταβατικές διατάξεις

33. Το δέκατο πέμπτο κεφάλαιο του σ.ν. (άρθρα 67-72) περιλαμβάνουν μεταβατικές διατάξεις, δηλ. εκείνες τις ρυθμίσεις που αφορούν την νομιμοποίηση ή την διασφάλιση της νόμιμης παραμονής αλλοδαπών που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, χωρίς να ακολουθήσουν τις νόμιμες διαδικασίες που προέβλεπε η ισχύουσα νομοθεσία.

34. Το σ.ν. προβλέπει δύο κατηγορίες μεταβατικών ρυθμίσεων. Η πρώτη κατηγορία αφορά την ρύθμιση ζητημάτων των αλλοδαπών που είχαν υπαχθεί ή θα μπορούσαν να είχαν υπαχθεί στο νομικό καθεστώς της λευκής ή της πράσινης κάρτας. Οι ρυθμίσεις του σ.ν. αποσκοπούν να διαφυλάξουν ή να επιβεβαιώσουν το καθεστώς νόμιμης παραμονής αυτής της κατηγορίας των αλλοδαπών στην χώρα. Σημαντικότερη είναι όμως η δεύτερη κατηγορία μεταβατικών ρυθμίσεων, εκείνων δηλαδή που αφορούν την παροχή της δυνατότητας περαιτέρω νομιμοποίησης παράνομων αλλοδαπών.

35. Η πρώτη μαζική νομιμοποίηση παράνομων αλλοδαπών πραγματοποιήθηκε με βάση τα π.δ. 358 και 359/1997, τα οποία προέβλεψαν την παροχή της λευκής και της πράσινης κάρτας στους αλλοδαπούς που βρίσκονταν παράνομα στην ελληνική επικράτεια την 28.11.1997. Τα π.δ. διαμόρφωσαν την νομιμοποίηση όχι ως απλό δικαίωμα, αλλά ως «δέσμευση» των αλλοδαπών και των εργοδοτών τους. Τούτο διότι η νομοθεσία είχε τότε ορθώς διαβλέψει ότι ενόψει του υψηλού αριθμού των παράνομων αλλοδαπών και της πρακτικής αδυναμίας να απελαθούν τα πρόσωπα αυτά, ιδίως εν όψει της αποτυχίας της πολιτικής των απελάσεων «σκούπα», ο μόνος τρόπος καταπολέμησης της συνοδεύουσας εγκληματικότητας ήταν η νομιμοποίηση των αλλοδαπών. Αυτός είναι ο θεμελιώδης λόγος που αιτιολογεί και καθιστά αναγκαία την νομιμοποίηση των παράνομων αλλοδαπών.

36. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας (ΕΙΕ) του Νοεμβρίου 1999 (υπεύθυνοι: Τζ. Καβουνίδη/Λ. Χατζάκη), αίτηση προσωρινής νομιμοποίησης υπέβαλαν 369.629 άτομα, ενώ σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του ΟΑΕΔ, μέχρι την 31.01.2000 είχαν εκδοθεί 102.812 αποφάσεις για έκδοση πράσινων καρτών. Σημειωτέον ότι υποβάλλεται κατά βάση μόνον μία αίτηση ανά νοικοκυριό, εκτός εάν τα λοιπά μέλη της οικογενείας επιθυμούν να αποκτήσουν δικαίωμα απασχόλησης, οπότε έπρεπε να υποβάλουν αυτοτελή αίτηση. Το ΕΙΕ υπολογίζει επίσης ότι περίπου 150.000 άτομα δεν υπέβαλαν καθόλου αίτηση νομιμοποίησης, ενώ ένας μεγάλος αριθμός αλλοδαπών υπέβαλε αίτηση για την λευκή, όχι όμως και για την πράσινη κάρτα. Τούτο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό, στην αντίδραση πολλαπλών βαθμίδων της διοίκησης εναντίον της πολιτικής απόφασης για την νομιμοποίηση και στα προσκόμματα που παρεμβλήθηκαν κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Πάντως, η νομιμοποίηση που αποφασίσθηκε το 1997 ήταν σε κάθε περίπτωση αναγκαία, δεδομένου ότι η λαθρομετανάστευση βρισκόταν τότε εκτός ελέγχου (για τα ανωτέρω στατιστικά στοιχεία, όπως για τις ρυθμίσεις, την συνολική εφαρμογή και αποτελεσματικότητα του συστήματος των π.δ. 358 και 359/1997, βλ. Α. Skordas, *The regularization of illegal immigrants in Greece*, in: Ph. De Bruycker, *Regularisations of illegal immigrants in the European Union*, Bruylant, Bruxelles, 2000, σελ. 343-387).

37. Το σ.ν. προβλέπει την ολοκλήρωση των διαδικασιών για την παροχή της πράσινης κάρτας, οι οποίες δεν είχαν ολοκληρωθεί υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς των π.δ. 358 και 359/1997 παρότι είχαν υποβληθεί οι σχετικές αιτήσεις, και για την παράταση επί ένα εξάμηνο της ισχύος της πράσινης κάρτας και των λοιπών αδειών παραμονής που λήγουν μέχρι την 30.06.01, υπό τον όρο ότι οι κάρτες αυτές είναι ισχυρές κατά τον χρόνο που θα τεθεί ο νόμος σε ισχύ (άρθρο 67 σ.ν.). Παρέχεται επίσης η δυνατότητα νομιμοποίησης των κατόχων πράσινης κάρτας που δεν ολοκλήρωσαν τις σχετικές διαδικασίες, ή των οποίων η ισχύς εξέπνευσε χωρίς να έχει υπο-

βληθεί αίτηση ανανέωσης, ή όσων αλλοδαπών έχουν ασκήσει προσφυγές ενώπιον των διοικητικών αρχών ή έχουν ζητήσει να νομιμοποιηθούν σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των π.δ. 358 και 359 για λόγους ανθρωπιστικούς, αν και δεν συνέτρεχαν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις (άρθρο 68 σ.ν.). Οι ρυθμίσεις αυτές είναι εύλογες και είτε αποτρέπουν την εκπνοή του καθεστώτος νόμιμης παραμονής ορισμένων κατηγοριών αλλοδαπών, είτε υπάγουν στο προηγούμενο καθεστώς νομιμοποίησης αλλοδαπούς που για διάφορους λόγους είχαν αποκλεισθεί από αυτό.

38. Το σ.ν. προβλέπει ότι στο καθεστώς νομιμοποίησης υπάγονται αλλοδαποί που διαμένουν επί δύο τουλάχιστον έτη στην ελληνική επικράτεια, δηλ. από 15.11.1998 μέχρι 15.11.2000. Οι αλλοδαποί πρέπει να υποβάλουν την σχετική αίτηση εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου και να προσκομίσουν επικυρωμένο αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ή πιστοποιητικού γέννησης ή οικογενειακής κατάστασης. Προς απόδειξη της διετούς παραμονής απαιτείται να προσκομισθούν επί πλέον έγγραφα βέβαιης χρονολογίας, από τα οποία να αποδεικνύεται η διετής παραμονή στην Ελλάδα ή απόφαση δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου σε δήμους ή κοινότητες μέχρι 20.000 κατοίκων (βλ. άρθρο 68 παρ. 1δ, παρ. 2γ σ.ν.) .

39. Στον αλλοδαπό χορηγείται άδεια παραμονής έξι μηνών (βλ. άρθρο 68 παρ. 5 σ.ν.). Εντός της προθεσμίας αυτής, ο αιτών οφείλει να προσκομίσει, μεταξύ άλλων, πιστοποιητικό ποινικού μητρώου τύπου Α και σύμβαση εργασίας ή έργου αντιστοίχως ή δήλωση του εργοδότη ότι θα απασχολήσει τον αλλοδαπό. Με βάση τα ανωτέρω παρέχεται άδεια εξαρτημένης εργασίας και άδεια παραμονής σύμφωνα με τον νόμο, δηλ. για ένα έτος. Σε περιπτώσεις σύμβασης ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή σύμβασης έργου, ο αιτών πρέπει να έχει αποκτήσει ένα ελάχιστο εισόδημα ίσο προς το μισό των εργασίμων ημερών που αντιστοιχούν στο διάστημα από την ημερομηνία χορήγησης της προσωρινής άδειας παραμονής των έξι μηνών μέχρι την υποβολή της αίτησης για έκδοση άδειας εργασίας (βλ. άρθρο 68 παρ. 6-8 σ.ν.).

Χ. Συμπερασματικές παρατηρήσεις από πλευράς κοινοτικού δικαίου

40. Η Συνθήκη του Αμστερνταμ κοινοτικοποιεί τα θέματα θεωρήσεων, ασύλου και μετανάστευσης που παραδοσιακά εντάσσοντο στη δικαιοδοσία κάθε κράτους. Αυτό σημαίνει, ότι όπως προβλέπεται στον τίτλο IV (άρθρα 61-69) της Κωδικοποιημένης Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εντός μίας πενταετίας από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Αμστερνταμ, το Συμβούλιο θα πρέπει να έχει εκδώσει τα μέτρα εκείνα που ρυθμίζουν ενιαία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, όπου η εναρμόνιση της μεταναστευτι-

κής πολιτικής ασκεί πρωταρχικό ρόλο.

41. Τα συμπεράσματα της συνόδου Κορυφής στο Tampere το 1999 επιβεβαίωσαν τη βούληση των 15 κρατών μελών προς την κατεύθυνση αυτή και ήδη, ορισμένες ιδιαίτερα σημαντικές πράξεις προβλέπεται σύντομα να υιοθετηθούν από το Συμβούλιο Υπουργών (όπως π.χ. η πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση [COM(2000) 624], η πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περιπτώσεις μαζικής συρροής εκτοπισθέντων και μέτρα που επιδιώκουν τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή αυτών των ατόμων και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής τους [COM(2000) 303], η πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για τον καθορισμό του καταλόγου των τρίτων χωρών, οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων και τον καθορισμό του καταλόγου των χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [COM(2000) 27].

42. Προς την κατεύθυνση αυτή, άλλωστε, αποβλέπει και η «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για μία κοινοτική μεταναστευτική πολιτική» της 22.11.2000 [COM (2000) 757].

Αθήνα, 29 Ιανουαρίου 2001

Οι εισηγητές επιστημονικοί συνεργάτες

Αχιλλέας Σκόρδας Κων/νος Παπαδημητρίου Σταυρούλα Βασιλούνη
Επικ. Καθηγητής
Νομικής Παν/μιου Αθηνών

Ο προϊστάμενος του Τμήματος
Στέλιος Ν. Κουσσούλης
Επικ. Καθηγητής Νομικής Παν/μιου Αθηνών

Για το Επιστημονικό Συμβούλιο
Καθηγητής Επαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος